

Welkom aan alle inwoners van Hoogstraten en Merksem,
nieuw bij Regionaal Landschap de Voorkepen.
Ontdek op onze website onze toekomstige plannen samen.

1000 BOMEN: PLANT JIJ WEER MEE?

Jouw tuin, klein of groot, kan een verschil maken voor natuur en klimaat. Daarom is er nu een nieuwe groepsaankoop inheemse solitaire bomen en hoogstamfruitbomen. Wij zorgen voor streekeigen plantgoed van de hoogste kwaliteit tegen de beste prijs.

Je betaalt 30 euro per stuk voor vijf soorten solitaire bomen: beuk, zwarte els, tamme kastanje, winterlinde en zomereik. Deze bomen vragen een grote tuin. Heb je die niet, dan kan je een fruitboom planten. Die vraagt minder plaats. Er is keuze tussen appel, peer, Broechemse kers, Broechemse perzik en pruim. De vijf soorten hoogstamfruitbomen kosten 25 euro per stuk. Inbegrepen in de prijs van elke boom zijn een steunpaal van 1,5 meter en een boomband.

Bestel tot 30 september. Op zaterdagvoormiddag 28 november liggen de bomen voor je klaar op de gekozen afhaallocatie. Kies tussen Brasschaat, Brecht, Edegem, Hemiksem, Rumst of Wommelgem.

www.rldevoorkempen.be/1000bomen

PEER 'CLAPP'S FAVOURITE'

Vroeg ras: eind september al rijp. Grote geelgroene peren met een rode blos aan de zonzijde. Bewaren goed.

TAMME KASTANJE

Ronde, grillige kroon. Bloeit in juni-juli. Eetbare vruchten die rijp zijn in oktober.

WELKE BOOM PAST BIJ JOU?

Ontdek alle bomen op
[www.rldevoorkempen.be/
1000bomen](http://www.rldevoorkempen.be/1000bomen)

WANDEL DE GR 5, ICOON DOOR DE VOORKEMPEN

Grote Routepaden zijn wandelwegen over lange afstand speciaal uitgekozen omwille van hun schoonheid en rust. Van alle GR's is de GR5 het meest mythische als je het ons vraagt! Het pad loopt van de Noordzee (Hoek van Holland), door de Alpen, helemaal tot aan de Middellandse Zee (Nice). Een tocht van meer dan 3000 km door een lappendeken van landschappen. Een daarvan is de Voorkempen.

De GR5 komt de Voorkempen binnen in Essen en verlaat ons via Zandhoven. Onderweg kruist hij de Kalmthoutse heide en de Brechtse heide, passeert hij kastelen, de abdij van Westmalle, het Zoerselbos, de Antitankgracht en het Albertkanaal.

ONZE GR5 STAPDAGEN MET LOKALE GIDS

Neem deel aan onze GR5 stapdagen. We maken er 4 dagtochten van. Dan hoef je geen tent te dragen, enkel goede stapschoenen, water, lunch en je avontuurlijke geest! Begin en eindpunt zijn gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer en deelname is gratis.

Inschrijven kan via onze website www.rldevoorkempen.be/agenda

Zaterdag 26/09	Essen – Kalmthout	14,5 km
Zaterdag 3/10	Kalmthout – Wuustwezel	16 km
Zondag 11/10	Wuustwezel – Westmalle	23 km
Zaterdag 17/10	Westmalle – Bouwel	21,5 km

AGENDA

Meer activiteiten op de achterzijde van de krant

Abdy Westmalle

Kalmthoutse heide

Brechtse heide

ONTDEK HET VERBORGEN PLEKJE KOOLDRIES-HOOFSWEER

In de noordoostelijke tip van de Brechtse heide ligt het natuurreservaat Kooldries-Hoofswээр. Hier merkte men in de 19de eeuw tijdens het graven van het kanaal Dessel-Schoten dikke kleilagen op in de ondergrond. Voor het exporteren van de klei was de ligging vlak naast het kanaal ideaal. Zo ontstonden in de streek kleiputten en steenfabrieken. Toen de kleiputten na de kleiwinning in verval raakten in de jaren '50, vulden ze zich met regenwater en verbosten ze.

Nu herbergt het gebied een verscheidenheid aan planten en dieren waaronder de zeldzame kamsalamander, een soort die in heel Europa beschermd is. Vogelsoorten als dodaars, spechten, boomklevers, wielewalen, boomvalken en ijsvogels vinden hun toevlucht aan de grote kleiputten of in de populierenbossen. Bespied ze in alle rust via de kijkwand aan de grootste kleiput.

📍 Kooldriespark, 2960 Brecht

Kooldries tijdens de winter

WIN-WIN-WIN!

10X GLOEDNIEUWE WANDELKAART
KEMPENSE HEIDE

Wandelnetwerk Kempense Heide serveert 575 km wandelplezier langs fraaie bossen, kasteelparken en loopgraven in Brasschaat, Brecht, Essen, Kalmthout, Kapellen, Stabroek en Wuustwezel. Ideaal voor je kleurrijkste (na)zomerwandeling!

Na een update door Toerisme Provincie Antwerpen charmeert wandelnetwerk Kempense Heide meer dan ooit. "De vernieuwde wandelkaart biedt nu ook leuke extraatjes aan. Je komt te weten waar je een wereldberoemde bomentuin, ijsjes van superverse hoefmelk of originele cadeautjes voor de thuisblijvers uit een abdijwinkel vindt", tipt onze voorzitter en gedeputeerde van Provincie Antwerpen Jan De Haes.

We mogen 10 gratis exemplaren uitdelen.

Neem deel aan de wedstrijd op www.rldevoorkempen.be/wedstrijd

Niet gewonnen? De vernieuwde kaart (8 euro) is te koop bij de toeristische infokantoren van bovenvermelde gemeenten. Online bestellingen, extra wandelinfo en logeertips op www.kempen.be.

WEDSTRIJDVRAAG:
WELK TYPISCH HEIDEPLANTJE ZIE JE HIER?

TURF-
BELEVINGSBOX
€ 8,50

ABC VAN DE TURF

5 eeuwen turfwinning in de grensregio van de provincies Noord-Brabant (Nederland) en Antwerpen. Via een grensoverschrijdende veldexpositie met 39 veenpalen beleef je nu te voet én op de fiets de veengeschiedenis met vijf fietsroutes en drie wandelroutes.

www.rldevoorkempen.be/turfbelevingsbox

LEVENDBARENDE HAGEDIS IN ZIJN NOPJES

Levendbarende hagedis © Goele Matte, mei 2020

In het Drijhoeksbos in Schilde ligt een natte laagte met overblijfselen van dopheide, struikheide en veenpluis. Dat is een biotoop om te koesteren. Met de jaren nam gras de overhand. Tijd voor actie!

Hoe zouden oude gagelstruiken reageren op snoei? Wat gebeurt er als je de voedselrijke toplaag weghaalt? We hebben het getest, met resultaat. De oude gagel is terug fris groen. Zonnedaauw - een vleesetend plantje typisch voor voedselarme grond - is terug van de partij.

We nemen nu extra maatregelen om de kwaliteit van het Drijhoeksbos verder te verbeteren.

OPGELET: REPTIELENHOPEN IN DE MAAK

Met het verwijderde hout en een deel van het plagsel maken we reptielenhopen. Dat zijn schuilplekjes voor kleine zoogdieren, reptielen en amfibieën. De levendbarende hagedis gaat zich hier binnenkort nóg meer thuis voelen.

- De grachten worden gedicht zodat het water niet langer wegvloeit.
- De begroeiing van de bovenste grondlaag wordt verwijderd om de bodem voedselarmer te maken. Dat heet 'plaggen'.
- We leggen een zachte bosrand aan waarvan insecten zoals vlinders kunnen profiteren.

Vergraste heide met gagel op de achtergrond © Goele Matte, maart 2020

Kom je naar het resultaat kijken?

Zondag 22 november

Verkenning Drijhoeksbos en Antitankgracht
10u-12u30 • www.rldevoorkempen.be/agenda

TIP!

Combineer een bezoek aan het Drijhoeksbos met Fort Oelegem of Provinciaal Groendomein Vrieselhof.

4

GAGEL

Gagel is een lage struik die in de voedselarme moerassen van de Kempen groeit. Zijn aromatische bladeren en bloempjes werden al

in de middeleeuwen gebruikt als bewaarmiddel van bier. De vruchten lijken op kleine dennenkegeltjes.

**DRIJHOEKS-
BOS**
(Schilde)

Gagel © Shutterstock

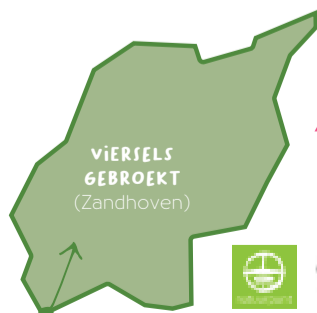
EUROPESE TOPNATUUR IN DE VOORKEMPEN

De grote werken op domein Krabbels in Zandhoven zijn klaar. Met behulp van de nieuwe vistrap op de Molenbeek kunnen bijzondere visjes zoals de kleine modderkruiper en rivierdonderpad weer bovenstrooms migreren om zich voort te planten. Watervogels voelen zich thuis in de herstelde vijvers. Volgend jaar weer kleine roerdompjes in de rietkragen?

OPGELET!

Domein Krabbels is in private handen en niet vrij toegankelijk. Lekker rustig voor de dieren. Hier ontdek je vergelijkbare natuur in de buurt: Viersels Gebroekt - Steenbeemden

Inrichtingswerken © Kevin Grieten

Trede van de vistrap © Goele Matte

IK WIL FRUIT, IK HEB FRUIT

Haal je fruit in je buurt. Steek je handen uit de mouwen en ga zelf plukken via Goedgeplukt. Het platform brengt eigenaars van hoogstamboomgaarden in contact met mensen die op zoek zijn naar plukvers fruit van eigen bodem. Goedgeplukt blijft ook op zoek naar mensen met fruitbomen. Heb je een fruitboomgaard met veel fruit en zelf geen tijd of zin om te plukken?

Meld je bomen aan! www.goedgeplukt.be

TIP!

Meer dan 90 pagina's met tips en goede recepten voor confituur, gelei en marmelade vind je in 'Creatieve Recepten' van Steunpunt Korte Keten. www.rldevoorkempen.be/receptenkorteketen

HOE SNOEI JE JE FRUITBOMEN?

Cursus fruitsnoei
Zaterdag 24 oktober

www.rldevoorkempen.be/agenda

Fruitboomgaard © koetshuis Malle

BREEK UIT!

Speelplaatsen met betontegels zijn zó jaren '80. Vier scholen uit de Voorkempen ruilen hun stenen speelplaats in voor een groene, klimaat robuuste speelplaats. Samen met de leerlingen, leerkrachten en ouders maken ze een 'onthardingsplan'. Ze halen zo veel mogelijk stenen weg. Water sijpelt opnieuw de grond in en de riolering moet minder water slikken.

Tegels maken plaats voor gras, heuveltjes, struiken om te verstoppen, klimbomen en groene tunnels. Zo werken deze scholen aan een groene speelplaats waar ze kriebelbeestjes, egels en eekhoorns op bezoek krijgen. Super fijn, toch?

VLAANDEREN
Breekt
Uit

Zelf ontharden?

Kijk eens rond. Je ziet vast en zeker beton, asfalt, tegels en klinkers. Ook jij kan jouw steentje bij- of wegdragen! Op zoek naar tips? www.rldevoorkempen.be/ontharding

DEPARTEMENT
OMGEVING

Vlaamse
overheid

VLAANDEREN
Breekt uit

"Bomen zijn meer dan straatdecoratie. Ze dragen bij aan het groene en landschappelijke karakter van gemeentes en hebben oneindig veel voordelen. Ze vangen fijn stof af, bufferen geluidsoverlast, zorgen voor een betere waterinfiltratie en nemen CO₂ op."

Onze landschapsmedewerker
Mathias Vanspringel

BOMENPLAN IN DE MAAK

In Zandhoven inventariseerden David en Pieter deze zomer alle (laan)bomen op pleintjes, in parken en op het openbaar domein. De twee studeerden net af in de richting groenmanagement. Wij hadden de geknipte vakantiejob voor hen.

Boomsort, diameter, levensfase, gebreken en beschikbare ruimte: niets ontsnapt aan hun aandacht. Het eindrapport geeft de gemeente Zandhoven zicht op de waarde, gezondheid en snoei behoeften van al haar bomen. Dat is voer voor het bomenbeleid van de gemeente. Doel: duurzame inrichting en beheer voor de komende twintig jaar.

OUDE BOERDERIJ, NIEUW LEVEN

Oude boerderijen krijgen vaak een nieuw leven als landelijke woning. Het Regionaal Landschap helpt je bij de opmaak van een plan om je woonst in te passen in het landschap. An-Katrien Weyts en Dennis Routh uit Malle doen hun verhaal.

Waar komt jullie interesse in landschap en natuur vandaan? An-Katrien: Ik werk bij IGEAN en heb Geografie en Milieuwetenschappen gestudeerd. Het was mijn kinderdroom om een kinderboerderij te hebben. We zijn dus altijd al geïnteresseerd geweest in landschap en dieren. Ik ben ook opgegroeid in het groene Halle-Zoersel.

Dennis: Onze interesse voor natuur en landschap is eigenlijk ontstaan via onze herdershonden. We wilden schapen hoeden met hen. Daarom kochten we vier schapen. Die stonden eerst op een gepachte weide. We vonden dat zo plezant dat we onze kudde wilden uitbreiden en op zoek gingen naar een huis met een weide. Zo zijn we na een zoektocht van negen jaar op deze plek beland.

Hoe zag het er uit toen jullie hier voor het eerst kwamen? Er stond een vervallen varkensboerderij met twee verloederde stallen. De daken waren ingevallen, de muren stonden op instorten en het lag hier vol afval. Toch waren we direct verkocht. We voerden

alle puin en afval af en startten met de verbouwingen. Daarna riepen we de hulp van Regionaal Landschap de Voorkempen in voor advies voor het omliggende landschap.

Hoe kwamen jullie bij het Regionaal Landschap terecht? We wilden expertise over welke soorten hier het beste zouden gedijen en een plan voor de inrichting van de weides. Onze vriend Neel Van Hecken die eerder samenwerkte met het Regionaal Landschap toonde ons de weg.

Welke adviezen volgden jullie? We wilden onze schapen hier zo snel mogelijk laten rondlopen, daarom begonnen we met de afrastering. Dat deden we met landschappelijke fencing, waarvan een groot deel met recyclagemateriaal. Daarna kwamen de hagen. We kregen het advies om meidoorn te planten. Die gedijt goed op de bodem hier. We plantten ook fruitbomen aan de stal en in de weides als solitaire schaduwbomen voor het vee. Een rij

wilgenpoten voor knotwilgen aan de beek en een rij eikenbomen aan de rand van de weide verbinden de bestaande bomenrijen in het omliggende landschap. Zo versterkt ons plan de omgeving.

Er stonden ook stallen bij jullie woning. Wat deden jullie daarmee? De vervallen varkensstallen werden vervangen door een schapenstal. Hierin voorzagen we een opening voor zwaluwen. Dat had direct succes, want er hangt al een zwaluwnestje.

Hoe zit het met het onderhoud? De graslanden moeten worden ingezaaid maar daarna hebben we er niet veel werk aan dankzij onze schapen. De hagen gaan we 1 keer per jaar snoeien maar ze mogen eerst uitgroeien. De fruitbomen hebben alleen de eerste jaren vormsnoei nodig. Daarna mogen ze uitgroeien tot schaduwbomen voor het vee.

» Check het project van An-Katrien en Dennis op Facebook: 't Hallehof Westmalle

Tip!

Maak je eigen erfbeplantingsplan met onze gratis online tool.

<https://erfbeplanting.rldevoorkempen.be>

BEÏHHH

Bij An-Katrien en Dennis staan Kempische heideschapen. Levend erfgoed met een stamboom. En ideaal om de 'wilde Kempengrond' te begrazen.

Kempische heideschapen © Shutterstock

KEN OF BEZIT JE EEN HISTORISCHE HOEVE?

De Ruyscherhoeve uit 1841 in Wuustwezel, Walter Liégeois

Hoeves met stallen en bijgebouwen zijn typisch voor onze streek. Met het project 'Vakwerk/Netwerk' gaat Erfgoed Voorkempen eigenaars helpen met het onderhoud en de conservering van hun hoeve.

We willen de lokale karakteristieken van de Voorkempense hoeves beter in kaart brengen, want archieven en historische informatie zijn zeldzaam en versnipperd. Weet je er eentje staan? Laat het ons weten!

Ben jij eigenaar van een historische hoeve en wil je meewerken? Stuur ons een mail op info@rldevoorkempen.be en wij nemen contact met je op. We zijn op zoek naar voorbeeldrenovaties, concrete problemen waarmee jij kampt en historisch materiaal over hoeves.

KNOTTERS EN KNOTBOMEN IN DE KIJKER

Of het nu een wilg, eik, es of els is, knotbomen maken al eeuwen deel uit van het landschap. Om de vijf à zeven jaar – afhankelijk van de soort – moeten ze geknot worden. Ons knotteam zet zich jaarlijks in voor de knotbomen en houtkanten in je buurt. Zij doen dit werk gratis in ruil voor het 'dikke' hout. Klein takafval leggen ze op hopen, ideaal om takkenwallen of gevlochten hagen mee te maken.

TWEE VAN ONZE KNOTTERS IN DE SPOTLIGHT

Roger Stoops

66 jaar
Woont in Hoevenen
Aantal jaren knotter: 8 jaar
Hij stopt na dit seizoen.

Aantal knotbomen geknot:

Geen idee maar dat zal toch een getal met drie nullen zijn!

Wat ik mooi vind aan knotbomen/ik hou van knotten omdat...

Ik ben al van mijn 14 jaar met bijl en zaag bezig, ik doe dat gewoon graag. Ik ben bij de knotters beland via een aankondiging in het gemeentebladje. Ik kwam in een toffe vaste ploeg terecht met Dimitri, Jan en mijn broer Etienne. Het is een mooi werk. Je ziet heel de streek en je werkt in verschillende landschappen én je krijgt hout van topkwaliteit. Wij verwarmen heel ons huis nóg op hout van jaren geleden. Knotten is soms koud en nat, maar er zijn ook hele mooie dagen met veel grappen en grollen.

ZELF LID WORDEN VAN EEN KNOTTEAM?

Dat kan! Je krijgt een cursus en de ancients leren je de kneepjes van het vak. Het hout en kameraadschap krijg je er gratis bij. Meld je aan op info@rldevoorkempen.be

Knotteam in actie

Davy Matheeuwsens

45 jaar
Woont in Zandhoven
Aantal jaren knotter: 2 jaar

Aantal knotbomen geknot:

Ik schat iets van een vijftigtal?

Wat ik mooi vind aan knotbomen/ik hou van knotten omdat...

Ik knotte eerst vooral omdat ik brandhout wilde, maar daar kwam al snel de liefde voor het landschap bij. Vroeger zag je veel meer knotbomen en houtkanten staan. Ik vind het jammer dat de natuur uit het landschap wordt weggeknipt. In plaats van te klagen dat de natuur verdwijnt, steek ik nu zelf de handen uit de mouwen om het landschap mee te beschermen.

ARCHEOLOGIE DAGEN 9, 10 & 11 oktober

KELTEN EN ROMEINEN TUSSEN KERK EN KASTEEL

Opgavingen maken ons nieuwsgierig want ze vertellen iets over ons verleden. Hoe leefden onze voorouders? Wat aten ze? Hoe zagen hun woningen er uit? Neem tijdens de Archeologiedagen deel aan leerrijke, avontuurlijke en speelse activiteiten en kom meer te weten over archeologie in al haar facetten.

Vondsten in Ranst

Tijdens opgravingen in Ranst in 2008 ontdekten archeologen meer dan 4000 jaar aan sporen en voorwerpen, van de prehistorie tot de Kelten en Romeinen. Kom op 10 en 11 oktober in de lades van de archeobox kijken naar de archeologische vondsten van Ranst-Zevenbergen. Vanaf dinsdag 13 oktober reist de archeobox door naar de hoofdbibliotheek van Ranst. Je vindt hem daar tot eind december.

Meer activiteiten: www.archeologiedagen.be

Archeobox

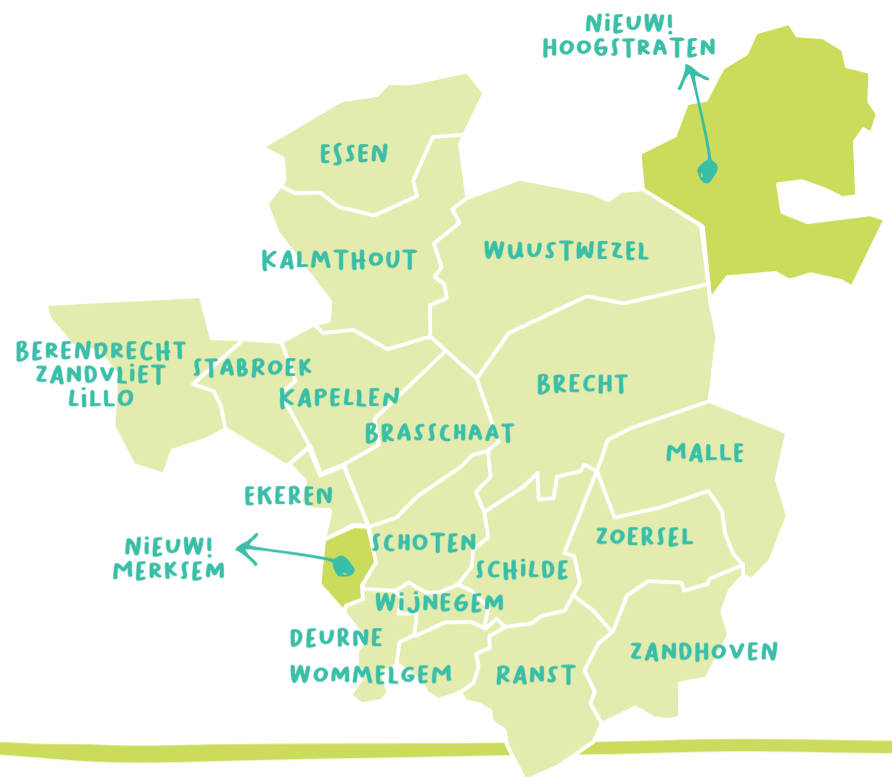
REGIONAAL LANDSCHAP DE VOORKEMPEN

... is jouw aanspreekpunt voor landschapszorg in de streek. Inwoners, verenigingen, landbouwers en gemeenten kunnen bij ons terecht met vragen over de aanleg en het beheer van boomgaarden, hagen, poelen of over natuurvriendelijke inrichting van een perceel, subsidiemogelijkheden of vergunningen. Ook voor historisch waardevolle sites zoals (kasteel)parken en monumentale gebouwen krijg je advies.

Trek er op uit in de Voorkempen en laat je verrassen door minder gekende bossen, natuurgebieden, beekvalleien en uitgestrekte landbouwgebieden. Deze uitgave zet je op de been.

Veel leesplezier,

Voorzitter Jan De Haes

AGENDA

17 > 18 OKTOBER 2020

DAG VAN DE TRAGE WEG

26 SEPTEMBER

Ertbrugge Feest - Schemerwandeling • 20u

26 SEPTEMBER EN 3-11-17 OKTOBER

GR5 Wandeldagen

27 SEPTEMBER

Ertbrugge Feest - Wandelingen vanaf 9u30 • Picknick & marktje tot 18u

9-10-11 OKTOBER

Archeologiedagen

11-18 OKTOBER

Week van het bos • www.weekvanhetbos.be

17 EN 18 OKTOBER

Dag van de Trage Weg • www.dagvandetrageweg.be

24 OKTOBER

Snoeicursus fruitbomen

22 NOVEMBER

Wandeling Drijhoeksbos en Antitankgracht • 10u-12u30

28 NOVEMBER

Afhaalmoment 1000 bomen actie • 9u30 - 12u30

SCHRIJF
JE IN

ALLE ACTIVITEITEN:
www.rldevoorkempen.be/agenda

Alle activiteiten vinden plaats onder voorbehoud.
Hou je aan de actuele covid-19 richtlijnen.

COLOFON

De landschapskrant is een uitgave van
Regionaal Landschap de Voorkempen vzw.

V.U.

Ines Van Limbergen
Regionaal Landschap de Voorkempen
Schildsteenweg 99, 2520 Ranst
T 03 312 87 11
info@rldevoorkempen.be
www.rldevoorkempen.be

OPLAGE

162 000 ex

REDACTIE

Regionaal Landschap de Voorkempen

LAY-OUT

Nadruk.be

DRUK

Antilope NV, Gedrukt met biologische
inkten op FSC- gecertificeerd papier

FINANCIËLE STEUN

Het Regionaal Landschap wordt financieel gesteund door de Vlaamse Overheid (Agentschap voor Natuur en Bos, Onroerend Erfgoed), Provincie Antwerpen, de gemeenten Brasschaat, Brecht, Essen, Hoogstraten, Kalmthout, Kapellen, Malle, Ranst, Schilde, Schoten, Stabroek, Wijnegem, Wommelgem, Wuustwezel, Zandhoven en Zoersel en de districten Deurne, Ekeren, Berendrecht, Merksem, Zandvliet en Lillo van de stad Antwerpen. De Landschapskrant wordt gratis verspreid bij alle inwoners van deze gemeenten en verspreid op centrale punten in de districten Deurne, Ekeren, Merksem, Berendrecht, Zandvliet en Lillo van de stad Antwerpen.

